

DIECÉZNA ŠKOLA VIERY

6. téma: KŇAZSTVO

1. Sviatosť posvätného stavu

Rozdelenie siedmich katolíckych sviatostí hovorí o troch iniciačných sviatostiach (krst, birmovanie, Eucharistia), dvoch sviatostiach uzdravenia (pokánie, pomazanie chorých) a o dvoch sviatostiach služby spoločenstvu a poslaniu veriacich (kňazstvo, manželstvo) /porov. KKC 1211/. Tak sa v súbore siedmich sviatostí ukazuje súlad a vzájomné prepojenie a ich dopĺňanie v službe človeku: iniciačné sviatosti znamenajú uvedenie a zasvätenie človeka do vzťahu k Bohu a potom máme dvojicu uzdravujúcich sviatostí a dvojicu stavovských sviatostí. Je to veľmi dobré zachytenie rozmanitosti situácií, v ktorých človek potrebuje nápravu (pokánie, pomazanie chorých). Dvojica stavovských sviatostí (kňazstvo, manželstvo) nám umožňuje vzájomnou službou sa posväcovať, preukazovať Bohu kult a starať sa o plnenie životného poslania.

Výraz „stav“ (lat. ordo) je pôvodne civilná kategória, ktorá označovala spoločenskú skupinu, triedu ľudí. Ordinácia v svetskom zmysle znamenala zaradenie človeka do tohto spoločenského stavu.

V cirkevnom živote slovom „ordo“ rozumieme najmä biskupský stav, kňazský stav a diakonský stav. Ordinácia znamená liturgický obrad, ktorým sa vyvolený služobník posväcuje (vysviaca) a zaraďuje do zodpovedajúceho stavu. Ide tu o viac, než len o ľudské vyvolenie a udelenie právomoci zo strany spoločenstva. Ordinácia je liturgický obrad, v ktorom vyvolený služobník prostredníctvom Cirkvi dostáva dar Ducha Svätého a posvätnú moc, ktorá pochádza od Krista. V Cirkvi jestvujú aj ďalšie stavy: katechumeni, panny, manželia, vdovy... (porov. KKC 1537).

Etymológia názvov „kňaz“

Slovenský výraz *kňaz* je starobylého pôvodu, súvisí s výrazom *knieža*, označuje toho, ktorý je prvý... kráľ, knieža, vodca...

Latinský výraz *sacerdos* mohol byť vytvorený zo slov *sacrum donum*. V tom prípade by znamenal *posvätný dar*, ktorý jeho nositeľ prijal, alebo ktorý on môže sprostredkovať. Môže sa to vykladať aj tak, že samotný kňaz je týmto posvätným darom pre Boží ľud, pretože mu sprostredkuje Božie dary a v nich Božiu milosť.

Grécke slovo *hierous* sa prekladá ako *kňaz*; toto označenie je odvodené od slova *hieros*, čo znamená svätý, posvätný.

2. Kňazstvo podľa radu Árona a podľa radu Melchizedecha

Vo Svätom písme sa na mnohých miestach spomínajú rozličné pohľady na kňazstvo ako aj na úlohy a činnosť kňazov. Biblické vyjadrenia o kňazstve sa dajú rozdeliť do dvoch skupín:

Áronské kňazstvo

Celý vyvolený národ sa označuje ako *kráľovstvo kňazov a svätý ľud* (Ex 19,6). V rámci vyvoleného národa bol však spomedzi dvanástich kmeňov jeden kmeň Léviho špeciálne ustanovený pre liturgickú službu pri stánku stretnutia a potom v chráme v Jeruzaleme. Toto ustanovenie malo byť trvalé (porov. Joz 13,33). Úlohou týchto kňazov bolo prinášať obety a organizovať starozákonný náboženský kult. Mojžiš a jeho brat Áron pochádzali z kmeňa Léviho. Z iného kmeňa sa nikto nemohol stať kňazom. V tejto súvislosti hovoríme o ceremonálnom kňazstve. Preto sa ceremonálne židovské kňazstvo nazýva aj kňazstvom podľa radu Árona.

Melchizedechovo kňazstvo

O Melchizedechovi sa dočítame jednak v Gn 14 (priniesol chlieb a víno; bol kňazom Najvyššieho Boha) a jednak v Žalme 110,4: *Ty si kňaz naveky podľa radu Melchizedechovho*. Ide o tajomnú postavu z dejín praotca Abraháma. Melchizedech prináša chlieb a víno, vykladá Abrahámovi podstatu jeho víťazstva a dáva mu požehnanie (Gn 14).

Citovaný žalm je mesiášsky, teda vzťahujúci sa na Ježiša Krista. Takto to vysvetľuje autor Listu Hebrejom. O Ježišovi Kristovi hovorí, že nepochádzal z kňazského kmeňa Lévi. Teda aj keby chcel, kňazom v áronskom zmysle sa nemohol stať. A predsa bol kňazom!!!

Jeho kňazstvo spočívalo v tom, že obetoval seba samého. A sám *Boh ho vyhlásil za Veľkňaza podľa radu Melchizedechovho* (Hebr 4,10). To je jedine dokonalá obeta, ktorá trvá stále.

Aký je v tom rozdiel? Podstatný: Kým áronskí kňazi obetovali nejaký predmet, obetné zviera alebo inú obetu, ktorá vždy pochádzala odinakiaľ, len nie z kňazov, Ježiš Kristus prináša najcennejšiu obetu, seba samého a tá jediná sa páči Bohu. Dokazujú to aj viaceré miesta v Písme:

Obety a dary si nepraješ, lež uši si mi otvoril.

Nežiadaš zertvu ani obetu zmierenia, preto som povedal: Hľa, prichádzam... (Ž 40,7-8)

Milosrdenstvo chcem, a nie obetu a poznanie Boha viac ako celopaly. (Oz 6,6)

List Hebrejom systematicky rozvíja myšlienku Novej zmluvy, základom ktorej nie sú obetné zvieratá ani iné obety, ale odpustenie hriechov, viera a poznanie Pána (porov. Hebr 10 – 11).

Dôsledky rozlišovania áronského a Melchizedechovho kňazstva pre dnešok

Toto rozlišovanie áronského a Melchizedechovho kňazstva nie je len teoretická záležitosť, ale má hlboké dôsledky aj pre dnešok. Vedie nás k tomu, aby sme svoju službu Bohu chápali ako vzťah. Ten však nemôže byť dostatočný, ak by sme ho chápali ako „dať Bohu to, čo sme mu povinní dať“ z titulu prikázaní, povinností a pod. Bohu máme slúžiť s vnútorným vzťahom, nielen navonok... Najkrajšia bohoslužba je bohoslužba srdca v otvorenosti voči bratom a sestrám. Celý náš život má byť kultom, podobne ako vidíme u Ježiša Krista. Veď krstom sme dostali účasť na Kristovom kňazskom, kráľovskom aj proročkom poslaní... V tomto zmysle môžeme celkom spoľahlivo rozumieť texty Písma:

Tento ľud ma uctieva perami, ale ich srdce je ďaleko odo mňa. (Mk 7,6; porov. Iz 29,13)

Kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce. (Mt 6,21)

Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a v pravde. (Jn 4,24)

3. Biskup – kňaz – diakon

Náuka o sviatosti kňazstva vychádza zo základnej pravdy, že iba Ježiš Kristus je pravým kňazom Nového zákona a všetci veriaci sú jeho služobníci (porov. KKC 1545), ktorí majú na jeho kňazstve dvojakú účasť, navzájom podstatne rozdielnu:

- spoločné kňazstvo všetkých veriacich (uskutočňuje sa rozvíjaním krstnej milosti)
- služobné, hierarchické kňazstvo biskupov a kňazov (uskutočňuje sa službou spoločnému kňazstvu veriacich).

Kňazský služobný stav sa do dnešného členenia stupňov upresňoval len postupne. Dôležité je uvedomiť si najskôr, že jednotlivé stupne hierarchického kňazstva nie sú pokračovaním starozákonného ceremonálneho kňazstva, ale majú svoj pôvod v Ježišovi Kristovi.

Episkopát

Ježiš si počas svojej verejnej činnosti vyvolil okruh Dvanástich. Symbolický počet 12 zrejme nechce naznačovať počet kmeňov Izraela, ale skôr plnosť povolania tak Izraela ako aj

plnosť všetkých národov. Dokumentuje to aj prípad apoštola Pavla, ktorý používal titul „apoštol“ na tom základe, že prijal evanjelium priamo od Ježiša Krista v zjavení pred Damaskom (Sk 9) a bol poslaný ohlasovať evanjelium (gr. *apostolos* = *poslaný*). Liturgia nazýva aj ďalších ohlasovateľov evanjelia v prvej Cirkvi apoštolmi, napr. Barnabáša. Teda aj v otázke nástupcov apoštolov nie je rozhodujúci ich počet, ale plnosť.

Apoštoli prevzali v prvej Cirkvi normatívnu pozíciu, pretože oni boli očitými svedkami skutkov a slov Pána Ježiša, predovšetkým jeho zmŕtvychvstania (porov. Sk 1,21-22).

Očité (priame) svedectvo je základom hodnovernosti apoštolov a výkon normatívnej pozície apoštolov je základom záväznosti pri odovzdávaní a prijímaní Božieho zjavenia. K odovzdávaniu evanjelia patrí aj určenie spôsobov odovzdávania a zodpovednosť za integritu ohlasovanej doktríny. Apoštoli sa postarali aj o svoje nástupníctvo a tomuto stavu dodnes zodpovedá episkopát, čiže biskupský stav a úrad, udeľovaný vkladaním rúk, konsekračnou modlitbou a darom Duchu Svätého. Dar Duchu Svätého je milosť viesť a pevne i rozvážne brániť Cirkev ako otec a pastier, s nezištnou láskou ku všetkým, s uprednostňujúcou láskou k chudobným, chorým a núdzným. Táto milosť vedie biskupa, aby hlásal evanjelium všetkým, aby bol vzorom svojmu stádu a šiel pred ním po ceste posväcovania, stotožniac sa v slávení Eucharistie s Kristom Kňazom a Obetou a aby sa nebál dať život za svoje ovce (porov. KKC 1586).

Kompetencie apoštolov sa od počiatku sústreďovali predovšetkým na úlohu ohlasovať, vykonávať liturgiu a viesť veriacich. Pritom podstatnou úlohou biskupa je plná zodpovednosť za jednotu miestnej Cirkvi, diecézy. Má k tomu plnosť moci a jurisdikcie. Popritom je úlohou každého biskupa zachovávať jednotu s pápežom a kolégiom biskupov.

Teológovia v stredoveku, potom, čo sa v Cirkvi ustálil počet sviatostí na sedem, o biskupskej vysviacke učili, že vzhľadom na kňazskú vysviacku to nie je ďalšia sviatosť. Jej efektom je najmä plnosť kňazskej moci v Kristovom mystickom tele, čiže v Cirkvi.

Biskupi v jednote s pápežom, rímskym biskupom, vytvárajú kolégium, úlohou ktorého je byť viditeľným princípom jednoty Cirkvi, a to jednotou náuky, disciplíny a cirkevnej správy. Každému biskupovi pri vysviacke je určená diecéza. Pomocní-svätiaci biskupi (taktiež biskupi vo vatikánskych úradoch a iní) dostávajú sídlo zaniknutej diecézy.

Presbyterát

Okrem apoštolov sa v prvej Cirkvi ihneď od počiatku objavuje ďalšia kategória, a to sú starší (gr. *presbyteroi*; /Sk 11,30; 15,2.4.6nn/). Je možné, že pri formovaní tejto skupiny zohral svoju úlohu aj starozákonný model (porov. Sk 4,8). Starší boli predstavenými v prvých kresťanských obciach. Ustanovovali ich apoštoli (porov. Sk 14,23) a ich úlohou bolo viesť kresťanské komunity, na čele ktorých nebol apoštol. Ustanovizien kňazov v kresťanských spoločenstvách má práve tu svoj pôvod. Presbyteri boli vždy podriadení biskupom.

Cirkevné učenie o sviatosti kňazstva bolo veľmi prehĺbené najmä na Tridentskom koncile (1545 – 1563), pretože bolo potrebné obhajovať katolícku náuku voči reformácii. Protestanti učili, že jestvuje iba všeobecné kňazstvo, ktoré vlastní všetci pokrstení na základe sviatosti krstu. Tridentský snem však dôsledne obhajoval Božie ustanovenie Eucharistie ako aj sviatosti kňazstva. Ten istý koncil rozvinul aj učenie o nezmazateľnom znaku, pretože protestanti šírili mienku, že ak niekto nevykonáva službu kňaza, tak sa stáva laikom. Kňazský charakter (nezmazateľný znak) nie je možné človeku odňať, podobne ako ten, ktorý dostávame pri krste a birmovaní.

Kňazi pod vedením biskupa ako hlavy, vytvárajú v diecéze jednotné kolégium, ktoré sa nazýva *presbyterium*. Voči diecéznemu biskupovi sú kňazi a diakoni viazaní sľubom úcty a poslušnosti. Kňazi síce nemajú plnosť kňazstva, avšak podieľajú sa spolu s biskupmi v miere sebe vlastnej na Kristovom kňazskom, učiteľskom a pastierskom úrade.

Kňazskou vysviackou sa udeľuje duchovný dar, ktorý pomáha jeho nositeľovi stáť bezúhonne pred Pánovým oltárom, hlásať Evanjelium, prinášať obety a obnovovať ľud kúpeľom znovuzrodenia, aby tak aj kňaz sám šiel v ústrety Bohu a Spasiteľovi Ježišovi Kristovi v deň jeho druhého príchodu a za verné vykonávanie svojho stavu dostal plnú odmenu (porov. KKC 1587).

Medzi kňazmi rozlišujeme množstvo rozmanitých služieb, ako napr. farár, kaplán, výpomocný duchovný, monsignori, preláti, kanonici... Sú to však funkcie alebo tituly, ktoré nevyplývajú z vysviacky, ale zo začlenenenia do rozličných cirkevných služieb a spoločenstiev.

Diakonát

Najdetailnejšie je v Novom zákone opísané ustanovenie diakonátu (Sk 6). Pôvodnou náplňou ich služby bola obsluha pri stolovaní (Sk 6,2-3.6), ale už medzi prvými diakonmi sa našli takí, ktorí sa zapojili do ohlasovania evanjelia. Diakoni boli ustanovení na pomoc apoštolom a neskôr biskupom.

Diakonská vysviacka má teda sviatostný charakter a diakoni patria k hierarchii Cirkvi. Ich svätenie však nie je na kňazstvo, ale na službu. Pri diakonskej vysviacke dostávajú milosť Ducha Svätého, aby slúžili Božiemu ľudu diakoniou liturgie, slova a lásky v spoločenstve s biskupom a jeho presbytériom (porov. KKC 1588).

V priebehu storočí boli k týmto trom stupňom – episkopát, presbyterát, diakonát – pridávané rozličné detaily, ako napr. nižšie svätenia (ostiariát, akolytát, lektorát, exorcistát...), ktoré však boli vždy brané ako sväteniny, nie sviatosť. Subdiakonát bol považovaný za vyššie svätenie.

Počas celej existencie Cirkvi si diakonát, presbyterát a episkopát zachovali svoju identitu. Vysluhovali sa predpísaným spôsobom (modlitbou Cirkvi a vkladáním rúk) podľa stanovených liturgických a právnych postupov. S jednotlivými stupňami boli zviazané rozličné liturgické praktiky, ako sú insígnie, a príslušné kompetencie v hierarchickom usporiadaní a vo vzájomne definovanom vzťahu. Základom kňazstva však vždy bol episkopát; ostatné stupne sú od neho závislé, hoci ich vzájomný vzťah nie je celkom definovaný. Kňazstvo ako také sa odvodzuje od Ježiša Krista ako od svojho prameňa.

Vzťah medzi služobným a spoločným kňazstvom

Z uvedeného by sa mohlo zdať, že medzi služobným (sviatostným) a spoločným (krstným) kňazstvom môže byť napätie. Druhý vatikánsky koncil to múdro usmerňuje, keď učí, že medzi nimi jestvuje podstatný rozdiel, nielen iba rozdiel v stupni. Na druhej strane medzi nimi jestvuje aj úzky súvis, pretože obidve formy majú účasť na jedinom Kristovom kňazstve (porov. LG 10).

4. Matéria, forma, vysluhovateľ, prijímateľ, nezmazateľný znak

Pápež Pius XII. v apoštolskej konštitúcii *Sacramentum ordinis* (r. 1947) uviedol, že **matériou** biskupskej, kňazskej a diakonskej vysviacky je vkladanie rúk biskupa na hlavu svätenca a **formou** sú príslušné slová konsekračnej modlitby, ktorou sa vyprosuje milosť Ducha Svätého a darov primeraných tej službe, na ktorú je kandidát svätený (porov. KKC 1573; porov. CIC kán. 1009 §2).

Na začiatku každého slávenia sú úvodné obrady: predstavenie kandidáta (kandidátov), príhovor biskupa, otázky kladené kandidátom, litánie k všetkým svätým. Tieto obrady sa zachovávajú na znak súladu so zvyklosťami Cirkvi a pripravujú slávnostný úkon vysviacky.

Po vysviacke nasledujú ďalšie obrady, ktoré majú charakter doplnenia práve uskutočneného tajomstva:

- pre biskupa: pomazanie krizmou, odovzdanie knihy evanjelií (apoštolské poslanie ohlasovať Božie slovo), prsteňa (vernosť Cirkvi, Kristovej neveste), mitry a palice (znaky úlohy pastiera Pánovho stáda);
- pre kňaza: odovzdanie patény s hostiou a kalicha s vínom (obetné dary svätého ľudu);
- pre diakona: odovzdanie knihy evanjelií (znak poslania hlásať Kristovo evanjelium).

Vysluhovateľ sviatosti posvätného stavu

Apoštol Pavol v Liste Efezanom napísal: *On (= Ježiš Kristus) ustanovil niektorých za apoštolov, niektorých za prorokov, iných za evanjelistov a iných za pastierov a učiteľov...* (Ef 4,11). Teda sám Ježiš Kristus naďalej pôsobí prostredníctvom biskupov (porov. LG 7). Je úlohou biskupov – ako tých, ktorí stoja v línii apoštolského nástupníctva – udeľovať tri stupne sviatosti posvätného stavu (KKC 1576). Kódex kánonického práva určuje, že „*vysluhovateľom posvätnej vysviacky je konsekrovaný biskup*“ (CIC, kán. 1012). Z toho vyplýva, že by boli neplatné biskupské, kňazské a diakonské vysviacky, ktoré by udelil jednoduchý kňaz, aj keby už bol menovaný za biskupa, ale ešte by neprijal biskupskú vysviacku.

Prijímateľ sviatosti posvätného stavu

„Posvätnú vysviacku platne prijíma jedine pokrstený muž“ (CIC 1024). Pán Ježiš si vyvolil mužov a apoštolí urobili to isté. Cirkev si je vedomá, že je viazaná touto Pánovou voľbou, preto vysviacka žien nie je možná (porov. Ján Pavol II. apošt. list *Mulieris dignitatem*, 26-27; apošt. list *Ordinatio sacerdotalis* 545-548; Kongr. pre náuku viery: dekl. *Inter insigniores* 98-116; *Responsum ad dubium circa doctrinam in Epist. apostol. Ordinatio sacerdot.*, 1114).

Nik si nemôže *nárokovat' právo* prijať sviatosť posvätného stavu. Povoláva Boh. Uchádzač predkladá svoju túžbu cirkevnej vrchnosti a tá rozhoduje o udelení tejto sviatosti podľa podmienok, ktoré stanovuje právo. Vysviacku možno prijať len ako nezaslúžený dar.

Sviatosť posvätného stavu prijímajú veriaci muži, ktorí sú slobodní a chcú zachovávať celibát „pre nebeské kráľovstvo“ (Mt 19,12). Celibát je prostriedkom intenzívnej komunikácie s Bohom, znakom nového života, znakom úplného odovzdania sa Bohu a ľuďom s nerozdeleným srdcom. V tejto oblasti však jestvujú aj výnimky, zväčša podľa obradov.

V katolíckych cirkvách východných obradov je však platná odlišná disciplína. Za biskupov sú tam svätení iba slobodní muži-kňazi a za kňazov možno vysvätiť aj ženatých mužov. Aj tam však svätia mužov, ktorí si zvolili celibát pre Božie kráľovstvo. V týchto cirkvách sa však nemôže oženiť ten, kto už prijal sviatosť posvätného stavu (porov. KKC 1580).

Latinská právna disciplína stanovuje pre mužov podmienky, na základe ktorých sa určuje vhodnosť kandidáta pre prijatie vysviacok: neporušená viera, správny a trvalý úmysel zasvätiť sa Božej službe, nevyhnutné vzdelanie, dobrá povesť, mravný a čnostný život a fyzické a psychické danosti (CIC, kán. 1026-1032).

Nezmazateľný znak

Biskupi, kňazi a diakoni sa vysviackou stávajú „konsekrovanými“, čiže sú zasiahnutí v celej svojej existencii (*consecratur*), a nielen ustanovenými, určenými (*deputatur*) na vykonávanie príslušného úradu. V tom je podstata *nezmazateľného znaku*, o ktorom je reč v súvislosti s kňazstvom, podobne ako v prípade krstu a birmovania. Kódex to definuje: *Sviatosťou posvätného rádu sa z božského ustanovenia niektorí spomedzi veriacich nezmazateľným znakom, ktorým sa označujú, ustanovujú za posvätných služobníkov, ktorí sú*

vysviacaní a určeni, aby primerane svojmu stupňu, plniac v osobe Krista Hlavy učiacu, posväcujúcu riadiacu úlohu, pásli Boží ľud (kán. 1008 CIC).

Z toho vyplývajú závažné dôsledky:

- sviatosť posvätného stavu sa dáva raz a navždy. Je to trvalá účasť na Kristovom poslaní
- sviatosť kňazstva v žiadnom stupni sa nemôže opakovať, ani udeľovať na určitý čas
- je možné vysvätenému človeku zakázať vykonávanie činnosti na príslušnom stupni, alebo ho zbaviť klerického stavu, ale v úzkom zmysle slova sa dotýčaný človek nikdy nestane laikom
- nehodný kňaz – ak má patričný úmysel – vysluhuje platne sviatosti, aj keby bol v stave ťažkého hriechu. „Nehodnosť služobníka neprekáža, aby Kristus skrze neho pôsobil“ (Tridentský koncil – DS 1612; Kostnický koncil – DS 1154; KKC 1584; porov. sv. Augustín: *In Iohannis Evangelium tractatus 5, 15*).

V osobe Krista Hlavy

V ekleziálnej službe vysväteného služobníka je prítomný vo svojej Cirkvi sám Kristus ako Hlava svojho tela, Pastier svojho stáda, Veľkňaz vykupiteľskej obety a Učiteľ pravdy. Cirkev to vyjadruje tvrdením, že kňaz na základe sviatosti posvätného stavu koná *in persona Christi Capitis* (v osobe Krista Hlavy; KKC 1548). Znamená to, že službou biskupov a kňazov sa prítomnosť Krista stáva ako Hlavy Cirkvi stáva viditeľnou. To neznamená, že kňaz je zbavený ľudských slabostí, ale znamená to, že jeho služba je účinnejšia, než je jeho ľudský výkon.

V mene celej Cirkvi

Biskup, kňaz, diakon sú pri bohoslužbách nie delegátmi Cirkvi, ale jej súčasťou. Ich služba sa uskutočňuje v mene celej Cirkvi a spolu s ňou. Biskup, kňaz a diakon sú teda služobníci Krista, ale aj Cirkvi (porov. KKC 1552 – 1553).

Záver

Ako slnko uprostred planét, tak stojí Kristus uprostred stvorenia. Je ako srdce stvorenia. Z neho vychádza svetlo, život a pohyb do všetkých častí, k nemu sú všetky priťahované, aby v ňom a skrze neho spočinuli v Bohu.

Na pohľad sa nám zdá – a v praktickom živote sa to potvrdzuje – že slnko vnímame ako určitý zdroj pomoci pre dobro zeme. Tak sa snažíme aj Krista pochopiť ako toho, ktorého poslal Boh, ako Pomocníka a Osloboditeľa, ako nášho Ježiša, od ktorého smieme dúfať všetko. A ako v priebehu času prírodná veda dokázala, že nie zem priťahuje slnko, ale slnko priťahuje zem, tak musí aj vedecká teológia zachytiť význam Krista: že ho rozumie ako ťažisko celého svetového poriadku, a tak rozumie zmysel toho slova: *Ja všetko pritiahnem k sebe* (Jn 12,32). Že ho teda poznáva ako Krista, ako naskrze Pomazaného, v ktorom sa koncentruje najvyššie spojenie a najnútornejší kontakt medzi Bohom a stvorenstvom.

Toto pochopenie sa potom stáva eminentne praktickým, keď my chápeme výslovne Kristovo kňazstvo nie ako nejaký úrad, ktorý on vykonáva u Boha pre naše dobro, ale oveľa viac chápeme, že my sa na tohto Veľkňaza musíme napojiť, aby sme v ňom a skrze neho dali Bohu chválu, po akej on túži od svojho stvorenia.

(**Matthias Josef Scheeben** /+1888/, *Tajomstvá kresťanstva*. In: Lektionar zum Stundenbuch, I/4, Herder Freiburg 1978, s. 94-95.)

5. Praktické otázky

- Aké sú v Rímskokatolíckej cirkvi kompetencie biskupa, kňaza a diakona?

Biskup má plnosť kňazskej moci, môže teda vysluhovať všetky sviatosti a sväteniny. Špeciálne sú mu vyhradené:

- vysviacky biskupov (spolu s inými biskupmi, na základe pápežských listín)
- vysviacky kňazov
- vysviacky diakonov
- vysluhovanie birmovania
- konsekrácie kostolov a oltárov
- udeľovanie splnomocnenia spovedať
- všetky kompetencie cirkevnej správy v diecéze
- zákonodarná a liturgická moc v diecéze
- v spoločenstve s pápežom sa podieľa na výkone neomylného Magistéria

Kňaz má nasledovné kompetencie:

- vysluhovať všetky sviatosti okrem sviatosti kňazstva
- birmovanie môže vysluhovať iba na základe poverenia biskupa, alebo ak je kňaz postavený na roveň diecézneho biskupa (napr. apošt. vikár, administrátor diecézy), alebo ak na základe poverenia krstí dospelého človeka, alebo v nebezpečenstve smrti
- môže vysluhovať všetky sväteniny okrem tých, ktoré sú vyhradené biskupovi
- cirkevnú správu farnosti vykonáva na základe ustanovenia biskupa pod jeho autoritou (porov. kán. 519 CIC)

Kompetencia diakonov:

- čítať evanjelium a ohlasovať Božie slovo
- krstiť
- asistovať pri uzatváraní sviatosti manželstva (sobášť)
- pochovávať a vykonávať aj iné sväteniny okrem tých, ktoré sú vyhradené biskupovi alebo kňazovi.

- ***Môžu v R.-kat. cirkvi vykonávať aj laici niektoré funkcie vyhradené kňazom alebo diakonom?***

Áno. Tam, kde pristupuje veľa veriacich k svätému prijímaniu a vysluhovanie sv. prijímania by výrazne predĺžilo čas bohoslužieb, na základe rozhodnutia kňaza, môžu toto prijímanie rozdávať ustanovení akolyti alebo biskupom poverení mimoriadni vysluhovatelia. Naopak, kde je nedostatok kňazov a diakonov, môžu aj poverení laici asistovať pri vysluhovaní sviatosti manželstva, prípadne aj pochovávať. Potrebné je však osobitné poverenie od biskupa.

- ***Niektorí ľudia majú názor, že nepotrebujú kňazov, ani zhromaždenie ľudí v kostole. Pomodlia sa vraj sami doma alebo v prírode a majú pocit harmónie s prírodou, či vesmírom...***

To je možné, že si tak myslia, ale objektívne to nie je tak. Boh predsa existuje vo vzťahoch. Ježiš nebol nejaký samotár v prírode, ale hovoril o spoločenstve, o duchovnom „stáde“ v tom najkrajšom zmysle. Naučil nás modliť sa Otče náš... odpusť nám... ako aj my odpúšťame... Potrebné je objaviť krásu spoločenstva. Je dobré modliť sa aj osamote – aj Ježiš sa tak modlil – ale v nebi budeme tvoriť spoločenstvo, a nebudeme „bludné hviezdy“ vo vesmíre... Názor ľudí spomínaných v poznámke je možné prekonať, keď títo uvidia *jedno srdce a jednu myseľ*, ako mali prví kresťania (porov. Sk 4,32).

- ***Je dnes ešte potrebná profesia kňaza, keď máme vysokošpecializovaných psychológov, psychoterapeutov, psychiatrov, ktorí môžu svoje povolanie uplatniť aj v tých prípadoch, kde doteraz bol potrebný kňaz...***

Na túto otázku veľmi trefne odpovedal svojho času Jozef Ratzinger, neskorší pápež Benedikt XVI.: Služba kňaza je potrebná a nevyhnutná aj v časoch vysokej špecializácie rozličných profesií. Kňaz je pre ľudstvo potrebný a nevyhnutný nielen ako psychológ či psychiater, ba dokonca ani ako odborník na teoretické otázky o Bohu. V dnešnom rozdrobení sveta na všetky možné špecializácie už človek nikde nie je plne človekom, ale len padá do oddelení pre deti, pre mladých, pre starých, chorých... avšak bytie človeka ako človeka už nie je nikde. Hodnota kňazstva v tejto situácii spočíva v tom, že kňaz drží bytie človeka zvnútra. Keby nebolo kňaza, museli by sme si takého človeka vymyslieť, aby uprostred špecializácií on bol človekom pre ľudí, človekom od Boha, pre zdravých aj pre chorých, pre deti aj pre starších, pre všednosť aj pre sviatok a toto všetko by mal držať pohromade milosrdnou láskou, ktorá je od Boha. Toto je to ľudské, pekné, zároveň sväté a sviatostné na kňazstve, ktoré všetku rozmanitosť života vovádza do milosrdnej Božej lásky a do jednoty Kristovho tela. (**Jozef Ratzinger, Benedikt XVI.**, *Theologisches ABC.*, Herder Freiburg 2012, s. 185-186)